

Allting må byne enstann!

Skal du vandre et sted må du starte med å løfte det ene beinet, ellers kommer du aldri videre. Vi vet hvor vi skal og vi vet at det vil kreve en endring av våre vaner. Vi vet at vi må tenke nytt og finne nye løsninger, men det betyr ikke dårligere livskvalitet.

Vi må kjøpe mindre - forbruke mindre - og kaste mindre. Vi må gjenbruke materielle goder og gjenskape naboskap og den gode følelsen av å bidra inn i et fellesskap. Bidra til å skape en tryggere framtid for våre barn og unge og for oss selv. Vi skal fylle våre liv med en ny mening.

Velferdssamfunnet ble ikke skapt av egoisme, men solidaritet. Alternativet gir *ingen* mening og en dyster framtid. Fortsette som før gir ingen løsning. Naturens uendelig fine sammenhenger forvitrer og klarer ikke lengre ta imot og skille ut mengden av kjemiske stoffer som hoper seg opp i vann og jord. Havene fylles av plast. Lufta fylles av drivhusgasser som endrer varme, vær og vind, plantenes, dyrenes og menneskenes helse. Naturen kommer ut av balanse og vi kjenner ikke resultatet.

For alt henger sammen med alt!

Dess flere som slutter seg til denne bevegelsen og bidrar med sitt - dess raskere skaper vi *det grønne skiftet*. Vi må bestemme oss. Vi må løfte det ene beinet og gjøre politiske og praktiske grep både lokalt, nasjonalt og globalt. Den enkeltes valg får konsekvenser for helheten.

Vi må velge politikere som tør å ta de modige beslutningene. Som ser lengre enn fire år fram og ser sammenhenger i et helhetlig perspektiv. Som tar klima og miljøutfordringene på alvor og handler deretter.

Politikere som ikke gjør de rike rikere, men gir alle mulighet til å bidra - der du er - der "du kjæm i frå". FN kan gi oss et overordnet bilde og oppfordrer til handling, men kan ikke gjøre det for oss. De må tenke globalt, men vi må handle lokalt! Alle kan ikke gjøre alt - men alle kan gjøre en forskjell. Vi sier nei til rovdrift på mennesker og miljø.

MDG vil skape et samfunn hvor vi har gode liv uten at vi ødelegger for andre. Det skal være enklest og billigst å velge miljøvennlig, uansett hvor du bor. Vi lover å støtte alle som har ideer og pågangsmot til å skape nye grønne arbeidsplasser. Vi vil gi byen og bygdene tilbake til menneskene.

Nå er det opp til oss alle - for allting må "byne enstann"

MDG Gjøvik ønsker å bidra på følgende måter i neste 4-årsperiode:

KLIMA OG MILJØ

MDG Gjøvik ønsker:

1. Gjøvik kommune erklærer klima- og miljøkrise basert på FNs rapport om trussel mot biomangfold, utrydding av arter og påvirkning av all natur. MDG vil jobbe for å begrense ytterligere negativ påvirkning i vår verden ved å fremme forslag og stemme for forslag som imøtegår trenden.
2. Implementere FNs bærekraftsmål som del av kommunens kvalitets- og styringssystem.
3. I alle saker som blir behandlet politisk i kommunen skal administrasjonen foreta en vurdering av hvordan saken påvirker klimautslipp, på samme måte som det gjøres med folkehelse i dag.
4. Økt fokus på rent og sunt drikkevann i hele kommunen.
5. Økt kunnskapsnivå om jordlivets betydning, og redusere industrijordbrukets forbruk av organisk materiale i matjorda.
6. Stimulere til økologisk landbruk i kommunen.
7. Søke å etablere et samarbeid med bønder i nærområdet slik at lokal produsert mat kan nyttes i kommunens virksomheter.
8. Stimulere til mer bruk av fornybar energi i hele kommunen.

Dette vil vi oppnå ved å:

- a. Pålegge kommunen å hvert år presentere et klimaregnskap med utgangspunkt i FNs bærekraftsmål som viser reduksjon av klimagassutslipp i tråd med en målsetting på 50% kutt innen 2025 og 100% innen 2050.
- b. Gjennomføre, evaluere og rullere kommunens Klima- og miljøplan hvert år.
- c. Sette av inntil 200 millioner av kommunens kraftfond til investeringer for å tilpasse og forebygge kommunen på utfordringer forårsaket av klimaendringene.
- d. Øke fokus på et variert jordbruk i hele kommunen med et balansert forhold mellom husdyr og plantedyrking i et fornuftig vekstskifte.
- e. Øke kunnskapen om jordbrukets nitrogen gjødsling og sprøytemiddelbruk med sikte på reduksjon.
- f. Intensivere arbeidet med Mjøsaksjon: Styrke samarbeidet med kommuner, fylkeskommune og private aktører rundt Mjøsa, for utvikling av felles tiltak.
- g. Bidra til at arbeid mot miljøgifter – som mikroplast, siloksaner, PCB og tungmetaller – og magasinerte utfyllinger settes fortgang i og intensiveres.
- h. Mjøsa merkes som drikkevannskilde og renseanlegget i Gjøvik oppgraderes til beste standard.

- i. Endre kommunens ugras bekjempelse; Fra bruk av glyfosat o.l. til bærekraftige metoder. Glyfosat er skadelig både for brukere og omgivelser, og MDG vil jobbe for et forbud i kommunen og kommunens virksomheter.
- j. Solceller inkluderes som en del av energien i alle nye kommunale bygg. Støtte til private som vil ta det i bruk.
- k. Redusere matsvinn, og øke tilbudet og kompetansen rundt smakfulle vegetarretter som alternativ til kjøtt i kommunens kantiner og serveringssteder (ikke forby kjøtt).
- l. Stimulere til bruk av lokale «snåle» grønnsaker i matproduksjon, samt støtte lokale omsetningsledd.
- m. Nye kunstgressbaner med kommunal støtte må etableres med miljømessig bærekraftig dekke. Plastgranulat er skadelig for unger, vann og miljø. Stimulere de etablerte kunstgressbanene til å skifte dekke. Innføre meldeplikt og rutiner for å unngå avrenning til skog og vann.
- n. Organisere en strand/veg ryddedag hver vår.

MDG Gjøvik ønsker

1. At vi skal utvikle en kommune som folk ønsker å bosette seg i. Det betyr at vi skal bygge ut byen for innbyggerne, ikke for utbyggerne.
2. At vi skal legge til rette for «grønn» næringsutvikling i samarbeid med NTNU og andre aktører.
3. Økt fokus på bærekraftig forbruk og bl.a. begrense kasting av mat.
4. Følge målet om «Connected Living»; dvs. legge til rette for gode bomiljøer med møteplasser og grønne «lunger».
5. Arbeide for boligbygging på en klima- og miljømessig og sosial bærekraftig måte

Dette vil vi oppnå ved å:

- a. Tilrettelegge for sosial boligbygging som «leie for å eie». Kommunalt deleierskap etter dansk modell for å hjelpe vanskeligstilte inn på boligmarkedet.
- b. Legge til rette for en bydel hvor kravene til bolig og infrastruktur motvirker negative påvirkning av klima og miljø (økolandsby etter modell fra Hurdal).
- c. Utvikle en barnevennlig by med grøntområder og lekeplasser knyttet til utbygging i den indre by.
- d. Utvikle et sentrum som innbyr til handel av alle slag og nye sosiale møteplasser.
- e. Boligfortetting der dette er fornuftig og på en måte som ivaretar åpne, grønne møteplasser og lys der folk skal bo.
- f. Insekt-vennlig administrering av kommunens grøntområder. Den foretrukne beplantningen skal være blomstereng - som ikke klippes - langs veier og randsoner i parker. Slik vil vi hjelpe insektene vi er helt avhengige av i vår matproduksjon. Dette vil også kunne føre til mindre arbeid da man slipper å klippe gresset.
- g. Prioritere vinterbrøyting av gang og sykkelveier.
- h. Ta i bruk grønne tak og grønne «lunger» for å avhjelpe følgene av villere vær framover. Kreve at nye byggeprosjekter baseres på bærekraftige materialer.
- i. Etablere fast plass for torghandel i Storgtata i Gjøvik hver lørdag.
- j. Verne matjord og myr.
- k. Beholde Hovdetoppen som opplevelses- og rekreasjonsområde for kommunens innbyggere

TEKNISK OG INFRASTRUKTUR

MDG Gjøvik ønsker å

1. Legge til rette for bruk av fornybar energi, både i næringslivet og hos private
2. Begrense utslipp av CO₂ i næringslivet og minske utslipp av helse- og miljøskadelige stoffer fra motoriserte kjøretøy og andre forurensningskilder.
3. Legge til rette for økt bruk av sykkel og gange innenfor byens område.

Dette vil vi oppnå ved å:

- a. Fase ut bruken av fossil energi innenfor alle kommunens områder.
- b. Gjøre kollektivtilbudet billigere og bedre (hyppigere avganger), bedre dekning, legge til rette for selvgående el-busser, «ring og bli hentet»-busstilbud, utlån av el- biler og sykler, rimeligere buss-billetter i sommersesong, nattbuss for ungdom.
- c. Togstopp ved NTNU.
- d. Jobbe for lokaltog Eina, Gjøvik og Moelv med stoppesteder ved alle store bo- og arbeidsområder.
- e. Full bredbånds dekning i hele kommunen.
- f. Kommunens innbyggere (privatpersoner) skal kunne levere restavfall og trevirke på gjenvinningsstasjonen uten tilleggsavgift. Inkluderes i renovasjonsavgiften.

- g. Kommunen må medvirke til god og grønn avfallshåndtering, i betydningen felles standarder for privathusholdninger, offentlige instanser og næring.
- h. Reetablere gjenbruk av kasserte produkter fra Horisont, Dalborgen.
- i. Fase ut all bruk av engangsprodukter der disse kan erstattes av varige innsatsmidler.
- j. Kildesortering i all kommunal virksomhet. Alle kommunens enheter miljø-sertifiseres.
- k. Stimulere til å bruke miljøriktige transport ved kommunal aktivitet. Lokalt kan dette være el-bil, el-sykkel eller kollektivtilbud.

HELSE, OMSORG OG VELFERD

MDG Gjøvik ønsker

1. Å legge til rette og støtte breddeidrett for både barn, unge, voksne og eldre.
2. Bevare verdifulle bynære naturområder som Hovdetoppen og Mjøsstranda til rekreasjon, opplevelse og kunnskapsbygging.
3. Sikre et godt helsetilbud for barn og unge ved kommunens skoler.
4. Motvirke og forbygge psykiske helseplager, utenforskap og ensomhet hos barn, unge, voksne og eldre.
5. Ha en god alders- og sykeomsorg.

Dette vil vi oppnå ved å:

- a. Legge til rette for og videreutvikle lavterskel, sosiale møtesteder for ulike innbyggergrupper i ulike livssituasjoner og livsfaser.
- b. Beholde Gjøvik sykehus som et fullverdig sykehus for Gjøvik, Toten, Land, Hadeland og Valdres.
- c. Arbeide for fastlegedekning med reell mulighet til å bytte fastlege hvis man ønsker.
- d. Legevakt lokalisert på sykehuset.
- e. Legge til rette for forebygging gjennom positive incitamenter som stolpejakten, utlån av el-sykler m.m.
- f. Styrke alders- og helseomsorgen, slik at vi ligger minst på gjennomsnitt av hva som brukes i andre kommuner (Kostragruppe 13).
- g. Reetablere kjøkken og matlaging i de ulike sykehjem/ aldersboliger ved bruk av kortreist økologisk mat.
- h. Ta vare på eksisterende tilbud og bygge nye kommunale omsorgsplasser.

OPPVEKST OG KULTUR

MDG Gjøvik ønsker å

1. Bidra til et økt fokus på, nærhet til og kunnskap om klima, miljø og helse i skolen og barnehagen.
2. Økt fokus på god integrering og mellommenneskelig forståelse (psykososialt læringsmiljø).
3. Jobbe for et inkluderende skole- og organisasjonsliv hvor alle barn kan delta uavhengig av sosial bakgrunn og familiens økonomiske situasjon.
4. Stimulere til fritidsaktiviteter som ikke påvirker klima og miljø negativt.
5. Gjenreise og videreutvikle «musikkbyen Gjøvik».

Dette vil vi oppnå ved å:

- a. Opprettholde spredt skole- og barnehagestruktur i hele kommunen. Folk skal kunne gå i barnehage og skole nært der de bo.
- b. Innføre bilfrie soner rundt alle grunnskoler i kommunen.
- c. Legge til rette for skolehager med egen dyrking av grønnsaker, enten på dyrkbar mark eller som innovativt urbant landbruk i drivhus.
- d. At både barnehager og skoler lærer å lage mat fra bunnen av.
- e. Sikre tverrprofesjonell kompetanse i skolen som kan jobbe med inkludering, trivsel og trygt læringsmiljø ved å tilsette medarbeidere med sosialfaglig kompetanse i grunnskolen.

- f. Arbeide mot mobbing, trakassering og hets i sosiale medier og la temaet bli en del av undervisningen med sikte på å motvirke utenforskap, og danne grunnlaget for gode sosiale holdninger.
- g. Knytte kontakt til besøksgårder som kan gi opplevelser og praktisk kunnskap om naturen som grunnlag for alt liv.
- h. Arbeide for et varmt måltid for alle barn som er på skolen fra 8.00 – 16.00- fra første til fjerde klasse.
- i. Utrede og bestemme hva et kulturhus skal inneholde før man igangsetter en lokalisering.
- j. Støtte lag og foreninger som driver barne- og ungdomsaktiviteter på en mest mulig rettferdig måte. Kommunens hjemmeside oppdateres hvert år med hvor mye hvert lag får i støtte, hvor mange medlemmer de har og medlemsbetingelser.
- k. Videreføre samarbeidet med frivillige lag og foreninger, og koordinere aktiviteten på en best mulig måte.
- l. Ivareta og styrke tilbudet til uorganisert ungdom.

POLITISK OG ADMINISTRATIVT ARBEID

MDG Gjøvik ønsker:

1. Klima og miljøhensyn skal tas i all kommunal aktivitet. Målsettingen er å bli den ledende grønne kommunen i innlandet.

Dette vil vi oppnå ved å:

- a. Fryse politiker lønningene på dagens nivå, i hele perioden.
- b. I alle relevante saker skal administrasjonen vurdere virkningen tiltakene har for miljøet. Vurderingen legges ved sakspapirene
- c. Flyreiser av kommunens medarbeidere på alle plan skal begrenses, og skal i utgangspunktet ikke forekomme uten at det foreligger særlig tungtveiende hensyn
- d. Åpen møtebok for rådmann og ordfører, som viser hvilke saker som behandles i kommunen til enhver tid og hvem de møter. Legges på kommunens hjemmeside.
- e. Gjøre en kritisk gjennomgang av kommunens bruk av konsulenter.

